



22.01.2023

Medicinmangel øger momentum for fælles EU-sundhedspolitik – industrien er kritisk

En stigende knaphed på antibiotika skaber nyt momentum for fælles sundhedspolitik i EU – men industrien og medlemslande tøver

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉ ditte@thinkeuropa.dk

Rasmus Egmont Foss

📞 +4561106288

✉ rasmus@thinkeuropa.dk

Flere europæiske lande er ramt af en voksende mangel på medicin. Knapheden bekymrer nationale sundhedsmyndigheder og begynder at fragmentere det indre marked, efter Grækenland i år har indført eksportforbud på visse medicinske produkter. Nu har Europa-Kommissionen antydnet, at den vil gribe ind og assistere EU-landene med at sikre medicinske forsyninger.

Efter to år med coronanedlukninger byder denne vinter på høj smitte af flere sygdomme på én gang – det, som herhjemme er døbt en “tripledeemic” med simultan spredning af både corona, influenza og RS-virus.

De uforudsigelige sygdomsbølger har øget efterspørgslen på flere typer medicin og særligt antibiotika. 25 af de 27 lande i EU har de seneste uger meldt om mangel på antibiotikaprodukter som penicillin og visse steder også smertestillende paracetamol.

█ Eksportforbud

4. januar indførte Grækenland det hidtil mest drastiske indgreb i Europa med et eksportforbud på bestemte midler med paracetamol og antibiotika.

Den græske sundhedsminister begrundede forbuddet med, at regeringen ønsker at stoppe videresalg af medicin fra Grækenland til andre EU-lande – og bad samtidig EU om støtte til at øge produktionen i Europa. Italiens agentur for medicin AIFA har også rapporteret om mangel på mere end 3000 midler, hvoraf manglen på 500 produkter er akut.

Det er ikke kun den direkte knaphed, der vækker bekymring, men også de potentielle afledte sundhedsrisici, som kan være forbundet med brug af alternative produkter. Særligt manglen på smalspektret antibiotika har vakt uro. Den knappe adgang til nyere og mere avancerede former for antibiotika vil føre til et højere forbrug af ældre former for penicillin og risikerer dermed at puste til problemet med antibiotikaresistente bakterier.

Medicinemanglen fører nu til en diskussion mellem EU-landene om, hvilken rolle EU skal spille i at garantere adgang til nødvendig medicin. Det handler især om, hvorvidt EU bør indkøbe medicin i fællesskab og styrke produktionen i Europa for at reducere afhængigheden af midler produceret i Kina og Indien. Den seneste måned har både Tysklands sundhedsminister og en talsmand for den franske regering udtalt, at europæiske lande skal øge suveræniteten på sundhedsområdet ved at indkøbe mere europæisk produceret medicin.

Øgede ambitioner og ressourcer

Kommissionen arbejder [ifølge Financial Times](#) på et forslag med netop det mål. Ifølge avisens kilder vil Kommissionen stille forslag om at lagre mere medicin, øge gennemsigtigheden af lagre hos private virksomheder og potentielt tvinge producenter til at levere de nødvendige forsyninger i en nødsituation. Et nyt forslag ventes i første halvdel af 2023.

Ordlyden minder til forveksling om et andet forslag fra Kommissionen, der i november fik DI's direktør Lars Sandahl Sørensen til at råbe vagt i gevær med et [debatindlæg i Financial Times](#) om det såkaldte Single Market Emergency Instrument (SMEI). Her skrev han og fire nordiske kolleger, at forslaget om f.eks. at få producenter til at oplyse om lagerkapacitet i krisesituationer "kan skade europæiske virksomheder". SMEI gælder ikke på sundhedsområdet, men nu tyder det altså på, at Kommissionen også her agter at gå længere, end industrien er parat til.

Pandemien skabte forståelse for, at fælleseuropæiske løsninger kan vise sig nødvendige i sundhedskriser, særligt til at sikre adgang til og distribution af kritiske medikamenter. EU har ellers kun begrænsede kompetencer på sundhedspolitik, der altovervejende er et nationalt anliggende.

Men coronakrisen har øget EU's ambitioner og ressourcer på sundhedsområdet. Unionens sundhedsbudget er steget fra 450 mio. euro i sidste budgetperiode fra 2014-2020 til 5300 mio. euro for 2021-2027.

Under pandemien blev det Europæiske Lægemiddelagenturs mandat styrket således, at det fremover bedre kan overvåge forsyningskæder. Og i september 2021 oprettede Kommissionen HERA-kontoret, som faciliterede fællesindkøb af vacciner under pandemien, men hvis mandat er bredere end corona.

Fælleseuropæiske indkøb

Udviklingen mod fælles lager og indkøb af medicin i EU understreger, hvordan de strukturer, der blev etableret under corona, vil få langt større betydning end blot for pandemihåndteringen. EU's vaccineindkøb i 2021 var med til at sikre ligelig adgang og priser i EU.

Efter pandemien er der nu et pres i EU-systemet for, at denne logik udbredes til andre områder – for hvis man vil strække sig langt for at modvirke manglende adgang og uligheder i coronakrisen, hvorfor så ikke i en situation med knaphed på antibiotika? Flere kilder i Kommissionen bekræfter, at man vurderer mulighederne for at kigge på fælleseuropæisk indkøb af en bredere palet af medicin med indkøbet af coronavacciner som forbillede.

Kommissionens arbejde med det kommende forslag viser, hvordan den generelle tendens til at styrke EU's industripolitik også omfatter sundhedsområdet – til trods for, at der fortsat er national kompetence på dette område.

Selvom EU ikke er på vej mod at blive en omfattende sundhedsunion, viser den aktuelle krise, hvordan mangel på medicin meget vel kan skabe nyt momentum for EU til at styrke sin rolle, når det kommer til indkøb og distribution af medicin i Unionen.